

ภาษา กับ ประชาชน

ย ราชัน กาญจนวณิช

ปัญหาภาษากับประชาชนนั้นมีมานานแล้ว สหรัฐอเมริกา มีกำเนิดเกิดมาเป็นเอกราชได้ ก็เพราะการเสียภาษีที่ไม่เป็นธรรมให้แก่อังกฤษ ชาวอเมริกันจึงมักจะร้องว่าการเก็บภาษีนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชน (NO TAXATION WITHOUT REPRESENTATION)

เนื่องจาก จารุโรจน์ ลูกสาวของผมทำงานเป็นพนักงานตรวจบัญชี ผมจึงนำตัวอย่างเรื่องภาษีมานับที่ไว้ในที่นี้ เพื่อให้ลูกสาวได้มีโอกาสศึกษา และไม่มีเจตนาที่จะกระทบกระเทือนต่อผู้ใดทั้งสิ้น นอกจากหวังว่าในอนาคต ระบบการเก็บภาษีของประเทศไทยจะได้ปรับปรุงให้เป็นธรรม และมีความเห็นอกเห็นใจประชาชนมากขึ้น แต่ถ้าตัวอย่างเรื่องภาษีนี้นี้ ทำให้ผู้ใดไม่สบายใจแล้ว ผมต้องขออภัยเพราะผมไม่มีเจตนาที่จะทำให้ใครที่ผมไม่รู้จักไม่เคยพบผม ต้องไม่สบายใจไปด้วย

เรื่องเกี่ยวกับภาษีนี้นี้ เป็นเรื่องของบริษัท กำมุนดิง ทิน เดรดยง ลิมิเตด บริษัทจดทะเบียนในประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นการทำเหมืองแร่ดีบุกในจังหวัดพังงาหลายสิบปีแล้ว เมื่อบริษัทขุดแร่ดีบุกในเขตประทานบัตรของบริษัทหมดสิ้นไปแล้ว ก็มียกขายที่จะปิดสาขาในประเทศไทย

ย

แต่อย่างไรก็ดี ผมพิจารณาเห็นว่า บริษัทเรือขุดแร่บุญสูง จำกัด ซึ่งมีประทานบัตรติดต่อกัน มีแหล่งแร่เล็ก ๆ ที่มีความสมบูรณ์ต่ำและประทานบัตรก็อยู่ในป่าชายเลนไม่อาจเปิดเหมืองขุดขนาดเล็กได้ การจะลงทุนเอาเรือขุดจากที่อื่นก็ไม่คุ้มทุน ส่วนบริษัท กำมุนดิง ทิน เดรดยง ลิมิเตด นั้นมีเรือขุดอยู่แล้ว 2 ลำ และเป็นเรือขุดที่ใช้กำลังไฟฟ้า มีสายไฟฟ้าจากโรงจักรของบริษัทเองที่ตำบลนบปริง และตั้งแต่เปิดโรงไฟฟ้าลิกในทที่กระบี่แล้ว ก็ได้ใช้ไฟฟ้าของทางราชการ ซึ่งกรุดคิดค่าใช้จ่ายในอัตราใกล้เคียงกับไฟฟ้าของบริษัทเอง เพราะเป็นลูกค้าใหญ่รายแรกของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ฉะนั้นถ้าจะขอเช่าขุดประทานบัตรจากบริษัทเรือขุดแร่บุญสูง จำกัด โดยใช้เรือขุดของบริษัท กำมุนดิง ทิน เดรดยง ลิมิเตด เข้าไปดำเนินการแบ่งผลประโยชน์ยอดเยี่ยมให้แก่บริษัท เรือขุดแร่บุญสูง จำกัด ก็น่าจะตกลงกันได้ เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบ ผมจึงได้ปรึกษาตกลงทำสัญญาเช่าช่วงกับคุณจตุติ บุญสูง ซึ่งได้รู้จักกันมานานแล้ว

เพื่อที่จะให้ดำเนินการทำเหมืองในประทานบัตรที่มีความสมบูรณ์ต่ำ ผมจำเป็นต้องลดค่าใช้จ่ายลงทุนประเภท บริษัทเคยใช้วิศวกรชาวต่างประเทศ 9 คนที่เหมืองนี้ ผมก็ได้หาทางเชิญชาวต่างประเทศกลับบ้านเมือง และใช้วิศวกรไทย 3 คนแทน ผลจากการลดค่าใช้จ่ายนี้ ทำให้บริษัท กำมุนดิง ทิน เดรดยง ลิมิเตด พิจารณาเห็นว่า อาจนำเรือขุดกลับไปเดินในประทานบัตรเดิมของบริษัทเองก็ได้โดยไม่ต้องลงทุน จะได้ว่าบางอย่างก็แต่เพียงเล็กน้อย แต่บริษัท กำมุนดิง ทิน เดรดยง ลิมิเตด ประสบปัญหาในการต่ออายุประทานบัตร เหตุที่บริษัทกำมุนดิง เดรดยง ลิมิเตด ไม่สามารถต่ออายุประทานบัตรของบริษัทเองได้ ก็เนื่องจากผู้ว่าราชการจังหวัดขัดข้อง ในระหว่างที่ บรรเจิด ส่งสวัสดิ์เป็นผู้จัดการเหมือง บรรเจิดก็ได้รับที่จะไปเรียนชี้แจงกับผู้ว่าราชการจังหวัด เพราะเคยเป็นนักศึกษาในรั้วจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาด้วยกัน แต่ผู้ว่าราชการจังหวัด ก็กลับชี้แจงให้เห็นว่าคนงาน 200 คนเศษนี้ ควรนำจะกลับไปทำไร่นามากกว่า ผมได้ติดต่อขอความเห็นใจจากผู้ใหญ่ในกรุงเทพฯ หลายท่าน เพื่อพยายามเรียนชี้แจงให้ทราบว่าเป็นบริษัท กำมุนดิง ทิน เดรดยง ลิมิเตด เองก็ไม่ได้มีกำไรมากมายอะไร ที่เราพยายามดำเนินงานต่อไป ก็ เพื่อให้คนงานและวิศวกรมีงานทำ ส่วนทางรัฐบาลเองก็ได้ค่าภาคหลวงซึ่งคิดตามยอดขาย โดยไม่เกี่ยวกับว่าบริษัทจะขาดทุนหรือกำไรมากน้อยเพียงใด แต่การชี้แจงของผมไม่ได้ผลอย่างใด อาจเป็นเพราะผู้ใหญ่ในระยะนั้น มีตำแหน่งไม่มั่นคง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอยู่บ่อย ๆ หรือผมไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะอธิบายให้แจ่มชัดก็เป็นได้

เนื่องจากแหล่งแร่ดีบุกในเขตประทานบัตรของบริษัทเรือขุดแร่บุญสูง จำกัดมีความสมบูรณ์ต่ำ และมีเนื้อที่น้อย ในที่สุดในปี พ.ศ. 2518 บริษัทจึงจำเป็นต้องเลิกการทำเหมืองแร่ โดยเรือขุดทั้ง 2 ลำของบริษัทยังคงจอดอยู่ในเขตประทานบัตรของบริษัทเรือขุดแร่บุญสูง จำกัด

เมื่อบริษัทได้เลิกการทำเหมืองแร่แล้ว ก็ต้องทำบัญชีไปส่งกรมสรรพากรเขต 8 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังเช่นที่บริษัทอื่น ๆ ที่ผมจัดการอยู่ได้เคยปฏิบัติมาแล้ว

เมื่อเวลาล่วงเลยมาจนครบ 10 ปี ในปี พ.ศ. 2528 ซึ่งทางสรรพากรเขตจะต้องตรวจบัญชีให้เสร็จสิ้น มิฉะนั้นจะไม่อาจเรียกจ่ายภาษีเพิ่มเติมได้อีก เพราะกำหนดอายุความ ทางสรรพากรเขต 8 ก็ได้เรียกให้ผู้แทนบริษัทไปชี้แจงข้อสงสัยต่าง ๆ เนื่องจากเวลาได้ล่วงเลยมานานแล้ว การชี้แจงเรื่องต่าง ๆ หรือการค้นหาเอกสารเพิ่มเติมจึงทำได้ยาก อีกทั้งข้อเรียกร้องบางประการที่ผู้แทนของบริษัทมารายงานให้ผมทราบนั้น ผมก็ไม่แน่ใจว่าเป็นคำเรียกร้องจริงหรือไม่ เพราะผู้แทนของผมอาจจะคิดหาทางออกง่าย ๆ โดยไม่ต้องทำงานค้นคว้าให้เสียเวลา แถมยังได้ผลพลอยได้อีกด้วย

ผมเองก็ถือหลักที่ว่า ผมรับจัดการบริษัทต่าง ๆ ทั้งไทยและต่างประเทศนั้นก็หวังที่จะดำเนินงานอย่างตรงไปตรงมาโดยมิให้บริษัทเอาเปรียบรัฐบาล ถ้ามีภาษีใด ๆ ที่จะต้องเสียตามกฎหมายก็ต้องเสียโดยครบครัน แต่ขณะเดียวกันผมก็ระมัดระวังผลประโยชน์ยอมทำตนเป็นเครื่องมือให้เขามาทำลายความสุขจริงของข้าราชการไทย และเพื่อนร่วมงานที่มีอายุไม่น้อยกว่าผม เพราะผมมีอายุ 64 ปีแล้ว ผมเป็นพ่อเสียแล้วผมจำเป็นต้องจะร้องชี้ทางบริสุทธิ์ให้บุตรหลานตาม

กำมุงตึง ทิน เตรงดยง ลิมิตัด และบริษัทไม่เม้นนโยบายที่จะยึดครองที่ดินในประเทศไทย แต่เนื่องจากบริษัทเศรษฐกิจการแระ จำกัด เป็นผู้ประมูลซื้อเรือชุดของบริษัทกำมุงตึง ทิน เตรงดยง ลิมิตัด ไปทั้งสองลำ ในขณะที่เรือชุดทั้งสองลำจอดอยู่ในประทานบัตรของบริษัทเรือชุดแระบุญสูง จำกัด เพราะไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้เนื่องจากแหล่งที่เรืออยู่ใประทานบัตรของเรือชุดแระบุญสูง จำกัด ไม่สมบูรณ์พอ และในขณะที่เดียวกับบริษัท กำมุงตึง ทิน เตรงดยง ลิมิตัด ก็ไม่สามารถนำเรือชุดกลับเข้าประทานบัตรของบริษัทเองได้ เพราะประทานบัตรของบริษัท กำมุงตึง ทิน เตรงดยง ลิมิตัด ได้สิ้นอายุไปแล้วและไม่สามารถต่ออายุได้เพราะผู้วราชการจังหวัดคัดค้าน

บริษัท กำมุงตึง ทิน เตรงดยง ลิมิตัด ได้ทำหนังสือขออนุญาตอายุประทานบัตรมอบให้บริษัท เศรษฐกิจการแระ จำกัด ไปแล้ว แต่ทางบริษัทเศรษฐกิจการแระ จำกัด ขอร้องให้ดำเนินการขอต่ออายุประทานบัตรต่อไป โดยที่บริษัทเศรษฐกิจการแระ จำกัดจะดำเนินการเอง เพราะบริษัทเศรษฐกิจการแระ จำกัดเชื่อว่าจะสามารถขอให้ผู้วราชการจังหวัดเปลี่ยนท่าที่ได้ บริษัท กำมุงตึง ทิน เตรงดยง ลิมิตัด จึงยินยอมทำสัญญาให้บริษัทเศรษฐกิจการแระ จำกัดดำเนินการขอต่ออายุต่อไป และเพื่อให้สัญญาีความสมบูรณ์ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ จึงได้กำหนดค่าตอบแทนเพียง 1 บาทเท่านั้น

การที่บริษัท กำมุงตึง ทิน เตรงดยง ลิมิตัด ต้องถูกประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมเป็นจำนวนมากถึง 74 ล้านบาทเศษเช่นนี้ ทำให้ผมคิดมากและเป็นห่วงประชาชนผู้เสียภาษีทั้งปวงว่า เขาจะหาทางออกอย่างไรถ้าถูกประเมินภาษีเป็นจำนวนมากมายเกินกำลังเช่นนี้

จริงอยู่ เขาอาจอุทธรณ์เพื่อขอความเป็นธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ต่อไปได้ แต่การอุทธรณ์มิได้เป็นการทุเลาการเสียภาษีผู้ที่ได้รับการประเมินเรียกเก็บภาษีเพิ่มเติมเช่นนี้ จะต้องหาธนาคารมาค้ำประกันหนี้ และในการประกันหนี้ของธนาคาร ธนาคารจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในอัตราร้อยละ 1 ต่อปี ถ้าจำนวนภาษีที่ประเมินเป็นจำนวนน้อย ผู้ที่ได้รับการประเมินก็คงไม่ลำบากจนเกินไป แต่ถ้าเจ้าพนักงานประเมินสำคัญผิดหรือใช้วิธีประเมินพิสดารจนเป็นจำนวนเงินหลายล้านบาท ผู้ที่ได้รับประเมินก็อาจไม่สามารถหาธนาคารมาค้ำประกันหนี้ได้ถึงแม้หาธนาคารมาค้ำประกันได้ เขาก็อาจไม่มีเงินจ่ายค่าธรรมเนียม เพราะในการพิจารณาอุทธรณ์ภาษีนั้น ตามประวัติคณะกรรมการเคยใช้เวลาหลายปี

ผมจึงเป็นห่วงประชาชนผู้เสียภาษีทั้งหลาย เพราะข้าราชการกรมสรรพากรของประเทศไทยมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งอาจเข้าใจผิดใช้อำนาจทำให้ประชาชนเดือดร้อนได้ ผมยังไม่เข้าใจว่า

ทำไมผู้แทนราษฎรจึงมิได้หยิบยกปัญหาดังกล่าวมาปรึกษากันในรัฐสภาเพื่อหาทางแก้ไขให้ประชาชนผู้เสียภาษีไม่ต้องผวตกใจเมื่อถูกประเมินภาษีเพิ่มเติม

สำหรับกรณีของบริษัท กำมุงตึง ทิน เตรงดยง ลิมิตัด ที่ได้กล่าวมานั้น บริษัทก็ได้รับความเมตตาจากกรมสรรพากร เพราะหลังจากที่ได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านการประเมินของเจ้าพนักงานไปแล้ว นายอำเภอเมืองภูเก็ตก็ได้มีหนังสือมาขอให้บริษัทจัดนำหลักทรัพย์หรือให้ธนาคารไปค้ำประกัน จำนวนเงินภาษีที่ประเมินไว้ 74,912,463.80 บาท เพียงร้อยละ 10 คือเป็นเงิน 7,491,246.38 บาทไว้ก่อนเพียงบางส่วนจนกว่าคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์จะชี้ขาดค่าอุทธรณ์

เรื่องนี้ในที่สุด บริษัท กำมุงตึง ทิน เตรงดยง ลิมิตัด ก็ได้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์จากสำนักงานสรรพากรภูเก็ต เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2531 มีข้อความสรุปว่า ผลจากการวินิจฉัยชี้ขาดอุทธรณ์ ของคณะกรรมการทำให้ภาษีนิติบุคคลตามตรา 70 แห่งประมวลรัษฎากร ปี พ.ศ. 2518-2520 และภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับระยะเวลาบัญชี ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2517 ถึง 31 มีนาคม พ.ศ. 2524 ที่เจ้าพนักงานประเมินได้เรียกเก็บไปแล้วรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 74,912,463.80 บาท ลดลงเป็นเงิน 71,435,933.12 บาท คงเรียกเก็บทั้งสิ้นเป็นเงิน 3,476,530.68 บาท

เนื่องจากภาษีที่ต้องจ่าย 3,476,530.68 บาทนั้น ส่วนใหญ่ก็เป็นภาษีสืบเนื่องมาจากการโอนประทานบัตรให้แก่ บริษัทเศรษฐกิจการแระ จำกัด ซึ่งบริษัทเศรษฐกิจการแระ จำกัด จะต้องรับผิดชอบตามสัญญา แต่เวลาที่ได้ล่วงเลยมาช้านานแล้ว บริษัท กำมุงตึง ทิน เตรงดยง ลิมิตัด จึงได้จ่ายค่าภาษีดังกล่าวไปเสียเรียบร้อยแล้ว

ผมจึงเชื่ออยู่เสมอว่า ความยุติธรรมนั้นยังคงมีอยู่ในจิตใจของคนไทยส่วนมาก